

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 "
negyed évre - - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár r.-k. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
Hirdetéseket és előfizetéseket fölvesz FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyiltér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula
Videki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

A gazdasági kérdés.

Ezer és egy okát vetették fel a kivándorlásnak s én elhiszem, hogy mindegyiknek van valami köze a dologhoz. De a legnagyobbat a kényszer munkatlanságban látom.

A mezei otthonokban két millió munkáskár évenként legalább száz napon át hever, mert nincs munkája. Ha naponként csak 30—40 krajczárral tudná értékesíteni ezt az időt ez a sok munkás: keresetük évi százhusz koronával emelkednek. Csak olyan őszi és téli munkát tudna találni a mezőgazdasági nép, melyet faluja mellett vagy ereszenek árnyékában végezhet. Azonban éppen ez hiányzik.

Mezőgazdasági termelésünk ma is külterjes; nem elég sokoldalú; esőre és nap-sugárra támaszkodik, a szakértelem, a pénz és a munka csak vendégzereplői. Ősdi gazdálkodás folyik legtöbb helyen; nem egy kiscgazda egy hold földnek jövedelméből alig tudja beszerezni a téli csizmát. Nem ipari üzemenként, hanem mint ősfoglalkozást üzzük a mezei gazdálkodást. A nagy gazda is előbb fogához veri a garast, mielőtt a földbe

fektetné. Megtakarított tőkéjét bankokba viszi s a 20—30 éves módszer szerint halad a régi mesgyén. Aztán nem tanul.

Ezer birtokos ifju közül ötven sem tanulja ki évente: hogyan kell gazdálkodni, hanem azt tanulja: hogyan kell pörölni. Jórészt olyanok fővezetéke alatt áll a mezőgazdasági termelés úgy a legfelső, mint a legalsó vonalon. akik maguk nem értenek hozzá. Egy rossz togra nem mernék rátenni a kezüket, nem is szabad. Hanem hiszik, hogy a földműveléshez csak paraszt ész kell; a terméssel nem lehet pajtáskodni tudatlanul. Pedig semmi sem bünteti meg jobban a tudatlanságot, mint a föld. És semmi sem hálálja meg jobban a szakértelemet, az okos befektetést, a szeretetteljes foglalkozást, mint a föld.

Gyárkérményeket ohajtnak nagyon helyesen, de még a földdel sem végeztük el számadásunkat. Talpunk alatt nagy őserő, óriási kiincs hever még, mely foglalkozást is, jólétet is tudna biztosítani kétszer ennyi embernek, csak hogy figyelmünkkel, szorgalmunkkal, tudásunkkal először ide kellene fordulnunk, amit nem teszünk meg. A mezőgazdasági érdekekkel foglalkozni már

szinte agrárbetyárság. Pedig a nemzeti foglalkozás e legszeleesebb területének kulturája hátra maradt. És aki ezen a kulturán emel, az fölemeli az ország népének kétharmadát és megold egy nagy munkáskérdést, amit a magyar föld jobb kihasználása nélkül megoldani nem lehet.

Legtöbben még a földéhségben keresik a kivándorlás okát, mert úgy mondják: sok ember, ha itt földhöz juthatna, nem menne ki. Csakhogy nem juthat földhöz, mert sok a kötött birtok és a latifundium. Ezért hát földbirtok-politikánkunk a kis emberek földhöz juttatását kellene célba venni.

Van ebben a beszédben sok igazság, de egy kis tévedés is. A földbirtokok ára rendkívül emelkedett, ma már nincs arányban a földből kihozható haszonnal, különösen a kisüzem mellett. Hozzájárultak a földárak emeléséhez a kivándorlottak, akik előszereteti árakat fizetnek egy-egy dülő földért; azután a földspekulánsok, akik magas árakat adhatnak egy-egy birtokért, mert még így is szép nyereséggel varrhatják a jövődö parcellabirtokosok nyakába. Már most, hogy ily magas földárak mellett, kellő befektetési tőke híján és szakértelem híján micsoda birtok-

TÁRCZA.

Hogy is lehetnék!...

Hogy is lehetnék én te néked?...
A boldogságod, üdvösséged.
Tudom nem lehet, s mindhiába!...
Csak te lettél a lelkem álma.

És amig gondtalanul járod....
A zajos, fényes nagyvilágot...
A melynek van árnya temérdek.
Én úgy várom a... visszatérte.

Ne mondja szó... ne mondja semmi...
Mily gyötrelmem így élni... lenni...
S a valóságra mégse vágyom,
A valóságnál szebb az álom.

Sallak Róza.

Valás.

Egyik jobbra... másik balra...
Im az utunk megszakad.
Talán jól is van ez így hogy
Én menjek el hamarabb.

Majd ha te mész... úgy fog hullni
A sok, sok könny utánad...
Mint mikor a fellegekből
Sűrű nagy eső támad.

Én érettem?... én utánam?...
Rejtve, rejtett helyeken...
Megindul egy bús sóhajlás
Észrevétlen... csendesén...

Sallak Róza.

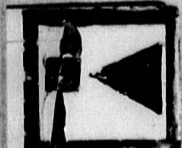
Az emberi táplálék.

Az ember életműködése örökös pusztulás és örökös újjászületés. A szív működés, a testmozgás, a gondolkodás mind erő- és anyagvesztéssel, a test vegyalkatrészeinek

teljes vagy részleges elbomlásával járnak és a szervezet a lélegzés és a táplálkozás útján állítja helyre a test eregyensúlyát.

Tápszereknek tehát azon anyagok tekinthetők, a melyek az organizmus erélyszükségletét fedezni tudják. Eltekintve a víztől és az ásványi anyagoktól, három főtápanyagot különböztetnek meg: a fehérjeféleket, a zsírokat és a szénhidrátokat. Fehérjedus tápszerek: a hus, a sajt, a tojás; zsírneműek: a vaj, olaj, faggyu, zsír, stb.; szénhidrátok: a cukor, keményítő (liszt), dextrin.

Voit kísérletei szerint a felnőtt embernek naponta 120 gramm fehérjére van szüksége, azt egészsége veszélyeztetése nélkül nem nélkülözheti. Vagyis szerinte minden embernek fogyasztania kell 24 óra alatt annyi tojást, hust vagy sajtot, a mennyi 120 gramm fehérjének megfelel. Ámde ujabban egyre több oldalról merülnek fel kételyek Voit tapasztalatainak helyessége iránt. Vannak, a kik azt állítják, hogy 120 grammnál sokkal kevesebb fehérjére van szükségünk, mások

FERENCZ JOZSEF KESERUVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZÜ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

politikai ravaszsággal lehet életképes kisbirtokos existenciákat teremteni: azt el sem képzelhetem.

Nálunk egy rendes munkáscsalád évi átlagos keresete meghaladja egy 10 földes gazda jövedelmét. Jobban is él a munkás a törpebirtokosnál. Mennyit kell küzdenie emennek, hogy megtartsa földjét.

Bizonyos pénz, szorgalom, egyéni ráteremttség és szerencse kell ahhoz, hogy valaki egészséges és helytálló földbirtokos existenciává fejlődhesse. Ilyeneket nem lehet mesterséges módon a világra hozni; ilyeneket az élet természetes kiválasztása termel. Birtokpolitikánk legfelebb utat egyengethet s ezt kell is tennie. De hogy egészséges apróbirtokos kategóriát tudjon teremteni akkor, mikor a létező is beteg, ezt nem hiszem el.

Szemtermelésből a törpebirtokos meg nem él, vagy olyan életet él, mely nem érdemli meg a fáradságot. Szántsuk mélyebben a földet, emeljük kulturáját; igyekezzünk igazi iparrá fejleszteni a mezői gazdálkodást: akkor lesz keresete a munkásnak is, megtehető az egészséges apróbirtokos osztály existenciális előfeltételei is; véget ér a falvak sorvadása és megszűnik a kényszerkivándorlás.

Szemle.

A Társadalomtudományi Társaságnak gróf Andrássy Gyula távozásával megüresedett székébe, a társaság állítólag báró Bánffy Dezsőt akarta ültetni. Ennek a hírek az alapján egy újságíró felkereste Bánffy Dezsőt, hogy nyilatkozzék a dologban. Báró Bánffy Dezső kijelentette, hogy mindeztől

nála senki nem járt ebben az ügyben és nem is tudja, hogy a társaságnak mi szándéka van az elnöki tisztség betöltése körül. Különböző sém hiheti, hogy a társaság ismerve az ő politikai hitvallását, a nemzeti állam kiépítése dolgában hirdett elveit, ilyesmire még csak gondolna is. Közte és a társaság között — mondja Bánffy — áthidalhatatlan ellentétek vannak, mert bár elhiszi az elnöknek kijelentését, hogy soha semmiféle érintkezésben nem volt Kristóffyval, sőt még látásból sem ismeri, annyi bizonyos, hogy a gyászos emlékü letűnt korszak politikája feltűnően azonos a társaság hirdette elvével. Már csak azért sem vállalhatnám el — ügyműködő Bánffy Dezső — a társaság elnökségét én, aki a parlamentben is a legteljesebb lojalitással és minden föntartás nélkül kijelentettem, hogy a mai kormányval szemben a tárgyilagos ellenőrzés feladatát vállalom, de azért sem, mert az én elnökségi vállalkozásom (megjegyzem, hogy tagja sem vagyok a társaságnak), kifele nem jelenthetne egyebet, mint tüntetést Andrássy Gyula gróf ellen. Erre pedig én kapható nem vagyok. És nem félve bizonyos lapok támadásaitól, legnagyobb határozottsággal jelentem ki, hogy én Andrássy Gyula gróf eljárását helyesnek és hazafiasnak tartom. Helyes a tisztelt Társaságnak az az álláspontja, hogy politikát a Társaságba bevinni nem akar (bár mint mondtam már, ez lehetetlen), amde meggyőződésem szerint Kristóffyval egy választmányban együtt működni, vagy együtt működni nem akarni: ez nem politikai kérdés, ez a hazafiai becsület kérdése. Aki a nemzet jogos törekvéseinek letörésére vállalkozott, aki alkotmányellenes és törvénytelen kormányzásával szembehe-

lyezkedett az egész nemzettel, aki a koronás király nyílt esküszegésbe akarta belevinni — az nemzetének árulója. Én a bojkottot kötelezőnek tartottam akkor is, tartom ma is, valamint viseltem a nemzeti ellenállás virágát, a tulipánt, ma is.

Gr. Apponyi a kormány feladatairól következő nyilatkozatot tette: Szükséges lesz, hogy a kormány a parlamenti szünetet felhasználja arra is, hogy megállapítsa működése első hónapjainak mérleget. Én valószínűleg szeptember 10—12-én fogok megjelenni jászberényi választóim körében, hogy előtűnik a kormány álláspontját precízírozom. Mivel a miniszterium, mint azt elégszer ismételnem lehet, átmeneti kabinet, egy bizonyos előre megállapított ideig elhet csak s két évvel tovább aligha állhat fenn. Az alkotmányos viszonyok újra helyreállottak s ezzel az átmeneti kormány egyik főfeladata teljesítve van. Most még a másik főfeladatot is el kell végezni, t. i. megteremteni az általános választói jogot, ami szintén megfog történni a jövő évben. A kormány nem engedi magát elcsúsztatni, hevesített munkára szoríttatni, de viszont nem fogja huzni-halasztani a szükséges és elengedhetetlen választói reformot. Mihelyt azonban az új választói törvény szentesítését nyer, az átmeneti kormány elvesztette létjogosultságát s egy új érának kell kezdődnie.

Vegyes hírek.

— Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.

— Olvasóinkat kérjük, legyenek szivesek előfizetéseik megújításával és érdekes vidéki hírek beküldésével bennünket támogatni.

pedig egyenesen a vegetáriánizmus pártjára állnak és azt mondják, hogy a szervezetnek egyáltalán nincs szüksége fehérjedus táplálékra. Szerintük a husevés, eltekintve annak kegyetlen és erkölcsötlen voltától, egészségtelen is és a husevésnek tulajdonítható igen sok betegség: a köszvény, a véredényelmeszesedés, vesebajok.

Az elfogulatlan bírálók azonban, bár elismerik, hogy a túlságos nagymérvű husfogyasztás hátrányos, a hus mérsekelt élvezetét nélkülözhetetlennek mondják, legfeljebb bizonyos betegségek ellen ajánlják a tisztán növényi, avagy a tejes és növényi (u. n. lacto-vegetabilis) kosztot.

Etnográfiai feljegyzések tanúsága szerint egyes népfajok igen kevés vagy semmi húst nem fogyasztanak és mégis nagy testi és szellemi megerőltetésekre képesek. Példa erre a japáni faj is. A japánok fő, sokszor egyedüli tápláléka a rizs, a rizs pedig túlnyomóan szénhidrátot s csak igen-igen kevés zsírt és fehérjét tartalmaz. És mégis köztudomású dolog, hogy a japánok, kis termetük dacára rendkívüli testi erővel, szívóssággal és kitartással rendelkeznek.

Érdekes e tekintetben Baelz-nek, a tokiói egyetem tanárának és a japán faj leghívatottabb jellemzőjének következő feljegyzése: „Két fiatal japáni ember hozta mindig a kocsimat; az egyik 22, a másik 25 éves volt,

és már évek óta ez volt a foglalkozásuk. Kísérlet céljából egyelőre meghagytam a rendes kosztjukat, csak hogy pontosan megmértem mindent, a mit fogyasztottak és meghatároztam a táplálékuk vegyi összetételét. Három héten át naponta pontosan 40 kilograméter kellett nekik velem, 80 kgr. súlyú emberrel, befutniuk gyors útetésben. Elég jelentékeny munka ez, ha meggondoljuk, hogy napi 40 kilométer menetelés már magában véve is igen tekintélyes erőfeszítés volna. Hát még egy felnőtt embert 40 kilométernyire czipelni, gyorsfutásban, forró augusztusi napon. Ez mindenesetre több, mint a mennyit nálunk szoktak dolgozni. Pedig az én embereim még ennél többre is akartak vállalkozni. E közben a kosztjuk igen kevés zsírt és kevés fehérjét, de annál több szénhidrátot (rizskását, burgonyát, darát, gesztenyét) tartalmazott.

Két héti próbaidő leteltével megmértem az embereimet. Az egyiknek a súlya nem változott, a másik még hizott is egy félfontot. Erre azt ajánlottam nekik, hogy egyenek húst. A fiuk ezt hálával fogadták, mert náluk a hus fenyülés számba megyen. Így aztán a szénhidrátok egy részét a megfelelő mennyiségű fehérjével (hússal) pótoltam a táplálékukban. Embereim nagy örömmel fogyasztották a húst, de már három nap múlva arra kértek, hogy vegyem el a húst

és adjam vissza a rizskását, mert olyan fáradtnak érzik magukat, hogy nem képesek az elvállalt munka végrehajtására. Inkább majd a próbaidő leteltével akarják a húst fogyasztani.

Erre újra az eredeti étrendjüket állítottam vissza és a harmadik hét leteltével az egyiknél megint a régi testsúlyt, a másiknál fél font súlygyarapodást konstátálhattam.

Ime egy másik példa arra, hogy mire képesek a japánok az ő rizskosztjuk mellett. Ugy írom a hogy magam tapasztaltam:

„Tokiótól Nikko hegyvidéki községig az ut 110 kilométer. Ezt az utat köcsin tettem meg, hatszori lóváltás mellett, este 6 órától reggeli 8-ig, vagyis tizenegy óra alatt. Azért mentem éjjel, mert a nappali hőség tűrhetetlen lett volna.

Ugyanabban a pillanatban, a mikor Tokió határát elhagytuk, találkoztunk egy japánival, a ki a djiurikiskájában (hordszékében) ült. Kérdeztem, hova megy. Ő is Nikkoba, — volt a felelet. A hordszékét egy ember czipelte. Felőrával azután, hogy mi Nikkoba érkeztünk, beérkezett a japáni ösmérsőm is. Tehát míg mi hatszori lóváltással 14 óra alatt tettük meg az utat, a japán kocsonyó-ember egymaga 14 1/2 óra alatt ugyanolyan távolságra húzott egy 54 esztendősen felöltött japán benszülöttet, futólépésben és — vegetáriánus koszt mellett.“

SAMSON JAKAB
Telefon 423. **uri szabó** Telefon 423.
KOLOZSVÁRT, Egyetem-u. 2.

Ajánlja dúsán felszerelt raktárát
honi, angol, south és francia különlegességekben
FÉRFI RUHÁK a legmodernebb szabásművelésével, saját műhelyében készítették. 13 49-106
Gyors és pontos kiszállítás! **Gyors és pontos kiszállítás!**

— **Nyugalomba vonulás.** Nagy Lajos, a Bethlen-kollégiumi tanítóképzőjének igazgatója és Váró Ferencz, volt gimnáziumi igazgató s az erdélyi ref. Egyházkerület igazgató-tanácsosa, tanári szolgálatuk harminczadik éve betelven, f. évi szeptember elsejével nyugalomba lépnek. A két nyugalmazott professzor érdemeit úgy a miniszter, mint az igazgató-tanács meleg szavakban ismerte el. A magunk részéről, a kik tanúi voltunk annak a derék, sőt korszakos munkásságnak, melyet a nyugalomba vonuló tanárok a közoktatás, vármegyei és városi közéletünk ügyeiben kifejtettek, azt kívánjuk, hogy midőn férfi erejük teljében az iskolai munkától megválnak, tapasztalataiknak tekintélyével, egyéniségük erejével még soká és nagy hasznára lehessenek közéletünknek.

— **Kirándulás Velenozébe.** A Bethlen-kollégium tanáraiból és tanítványaiból alakult 50 tagú kiránduló csoport holnap reggel indul útjára. Ez utban fölkeresik Budapestet, végig haladnak a Balaton gyönyörű partján, Fiumében töltenek két napot tanulmányos látványok között; három nap alatt Venezia nevezetességeit tekintik meg, visszafelé megszállnak Triesztben, kirándulást tesznek a költői fekvésű Miramare-kastélyba, az adelsbergi barlangba; megnézik a csáktornyai Zrínyi-várat s 13 napi utazás után f. hó 25-én éjjel érkeznek haza. Szerencsés utat kívánunk az érdekes és tanulságos utra vállalkozott társaságnak!

— **Az 1907. évi virilis névjegyzék** összeállításával a városi képviselőlet által kiküldött bizottság f. hó 17-dikén 9 órakor foglalkozik.

— **Vásár.** F. hó 16—18. napokban állatvásár, 19-dikén kirakó vásár lesz Nagyenyeden. E vásáron főleg erdélyi magyar szarvasmarha (igás ökör) kerül felhajtásra és szereshető be legelőnyesebben. Hozzávetőleges felhajtás 12000 prima magyar erdélyi magyar szarvasmarha és bivaly, továbbá 7000 juh.

Ilyen és ehhez hasonló tapasztalatokból Albu azt következteti, hogy tisztán vegetabilis köszt mellett is igen nagy izomerőkifejtés lehetséges a szervezet ártalma nélkül. De nem következik ezekből, hogy a hustáplálkozás kevesebbet érne, mint a vegetárius étrend.

Albu szerint tartós, egyenletes munkálkodáshoz a vegetáriánus köszt, időnkénti nagy erőkifejtéshez, energiához fehérjeközt szükséges. E mellett szól, hogy a lassu, de kitaró munkájú háziállatok (ökör, ló) növényi táplálékkal élnek, a sokat henyélő, de időnként nagy erőkifejtésre képes ragadozónak pedig a hus a főtápszere.

Miutnogy pedig az ember munkálkodásánál a kitarás csaknem olyan fontos, mint az időnkénti nagy erőkifejtés, ennél fogva a fiziológiai tapasztalatok végeredményében oda utalnak, hogy az emberek vegyes táplálékra van szüksége. Sem a kizárólagos növényevés, sem a túlzott mennyiségű husfogyasztás nem egészséges.

A vegetáriánizmus hívei fel szokták hozni, hogy a húsevő emberfajok is olyanok, mint ragadozók: verszomjasak, harcziások, békétlenkedők. A növényevő népek ellenben szelídek, jámborok és békeszeretők.

A japán nép harcziassága és energiája azonban alaposan ráczkál erre a teóriára.

— **Az utózáseprésre** vonatkozó fel-szólalásainknak sikere volt. A városi tanács intézkedett, hogy korá reggel seperjenek; vagy a mennyebe ez bármely ökből lehető nem volna, seprés előtt öntözzenek.

— **Adomány az év. ref. nagy harangra.** A nagyenyedi timár ipartársulat a helybeli év. ref. egyházközség által beszerzendő nagy (disz) harang költségeire 40 (negyven) koronát adományozott. Fogadja a t. ipartársulat kegyes adományáért az év. ref. egyházközségnek szíves köszönetét. Nagyenyed, 1906. augusztus 9-én. Szilágyi Farkas év. ref. pap, mint a harangügyi bizottság elnöke.

— **A marosújvári szódagyár új igazgatója.** Wiedemann János, az újvári szódagyár új igazgatója már megérkezett és a gyártelep vezetését átvette. Az új igazgató évek előtt, a gyár építésekor hosszabb ideig már itt tartózkodott és így nem jött idegenbe. A marosújváriak jogosult reményekkel néznek működése ele.

— **Baleset.** Müller János cipészmeister polgártársunk kis fiát egy motoros bicikli elgázolta. Szerencsére kisebb sérüléssel s az ijedtségen kívül nem lett egyéb baja a fiúcskának.

— **A tövisi róm. kath. egyház** Hunyady János-fele temploma megrepedt harangja beszerzési költségeinek fedezésére Tövisen az „Oroszlán“ szálló kerti helyiségében folyó év augusztus hó 19-én táncmulatsággal egybekötött jótékonycélu műsoros estélyt rendez. Műsor: 1. Nyitány: A nagyenyedi zenekar által. (Hunyady-induló.) 2. Énekel: dr. Erdős Jenő ügyvéd ur, zongorán kíséri Mátyas Miczi kisasszony. 3. Felolvasás: Zlamál Ágost főgimnáziumi tanár úr. 4. „Mi a haza“ melodráma: Szavalja Kövesy Kata kisasszony, zongorán kíséri Gilardi Adél kisasszony, a vegyes énekkar és a nagyenyedi zenekar. 5. Monolog: Előadja Incze Miklós közgazg. gyakornok úr. 6. Moszkovszky „As-dur Walzer“: Zongorán előadja Gilardi Adél k. a. a budapesti nemzeti zenede növendéke. 7. Ének: A kolozsvári zenede odaváló növendékei által.

— **Szükség a fegyházból.** Folyó hó 10-én délután 5 órakor alármat futtak a kir. országos fegyintézetben és az összes munkatereket lezárták. A rendkívüli intézkedésnek az volt az oka, hogy egy fegyencz, névszerint Zsurka Nikuláé (Ó-Sopot, Krassó-Szörény megyei illetőségű), ki gyilkosságért nyolcz évre volt elítélve, az egyik raktárhelyiség ablakán át megszökött. Az örök s a lakatosárúgyár munkásai észrevéven a szökest rögtön utána eredtek a szökevénynek, de ez a törökbuza közt megvonulván sikerült egyelőre menekülnie. Mivel azonban fegyenczruhában van a szökevény s a csendőrsök mindenfelé értesítve vannak: valószínű, hogy csakhamar megkerül.

— **Baromfiak veszedelme.** A lefolyt hét alatt különösen a Malom-utcából tömeges feljelentés érkezett a rendőrséghez, hogy a baromfiakat lopják. A rendőrség e helyes vizsgálatot tart a dologban. A gazdákat kétszeres éberségre intjük s felhívjuk, hogy minden alapos gyanujelet hozzanak a rendőrség tudomására, mert csak közös erővel lehet az elharapozott tolvajlásokat kideríteni.

— **A nagyenyedi állami polgári leányiskolában** és a vele egybekapcsolt női kézimunka-tanfolyamon a beírások szeptember 1., 3., 4-én délelőtt 9—12-ig, a magánvizsgák 4-én, a felvételi, tanterv-ellenőrzési és javítóvizsgák 5-én lesznek. A

magánvizsga 4-én d. e. 8 órakor, a felvételi vizsga 5-én d. e. 9 órakor kezdődik. Azon tanulók, a kik a polgári leányiskolába első ízben iratkoznak be, iskolai bizonyítványukat, keréztlevelüket vagy anyakönyvi kivonataikat, s oltási illetve újraoltási bizonyítványukat tartoznak beadni.

— **Husfogyasztás biztosítása.** Nagyenyed városában, — hol a lakosság 8000 és melyben minden rangu és rendű hivatal nevezetesen vármegyei törvényhatóság, városi tanács, kir. pénzügyigazgatóság a melléje rendelt számvevősséggel, kir. adóhivatal, állami építészeti hivatal, kulturmérnökség, kir. tanfelügyelőség, év. ref. Bethlen-főiskola tanári testülete s jog- és jószágigazgatósága, áll. polgári leányiskola és három állami elemi iskola, róm. kath. fiú és leány, valamint ág. ev. elemi iskola tantestülete, kir. állatorvosíkar, kir. járásbíró, közjegyző, posta- és távirahivatal, vasuti osztálymérnökség, honvéd tiszíkar, róm. kath. minorita rendház, kir. vinczellér-iskola, 800 lakóra berendezett orsz. fegyintézet, 300—400 bennlakó diákot ellátó kollégium, egy zászlóalj honvédség, a „Hangya“ fogy. és ért. szövetkezet Erdélyi központja, Könyvnyomda és Papír-áru-, valamint Lakatosárú-, szesz- és téglagyár, két pénzüintézet, hitelszövetkezet van, a vasuti talápfelújító-telep pedig most épül, — a fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjainak husfogyasztását f. évi június hó 26-án tartott bizottsági határozata folytán vállalati uton akarja biztosítani. A pályázati határ idő 1906. augusztus 30-dika. Irásbeli ajánlatok a Nagyenyedi Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet igazgatóságához nyújtandók be. 500 kor. banatpénzzel. A vállalkozó a nagyközönségnek is minden korlátozás nélkül árulhat. Előnyben részesül a ki a legelőcsőbb ajánlatot teszi és a legnagyobb biztosítékot nyújtja. A versenytárgyalás eredményéről az igazgatóság 8 nap alatt írásbeli értesítést ad.

A mai művészestély iránt városszerte nagy az érdeklődés, mit bizonyít az a körülmény is, hogy Földes Ede könyvkereskedésében már nagyon számosan váltották ki a hangversenyre jegyeiket. A műértő közönségnek velünk szolgálatot teljesíteni akkor, midőn e magas színvonalon álló hangverseny műsorát az alábbiakban leközzöljük: 1. Múdal — Kozma Pista, az I. erdélyi színi-kerület első tenoristája. 2. „Kesergő lány“ — Püspöky Rózsika, kamara-énekesnő. 3. Kuplék — Rónai Imre. 4. „Aranyvirág“-ból kék-vók táncz — Békessy Irmike, Fedák Sári legkisebb tánczutánzója. 5. a) „Hajduk hadnagya“ (kék szempár); b) „János vitéz“ (Egy rózsaszál) Békessy Gyula, országos nevű baritonista. 6. Kuplék — Hegyessy Gyula. 7. a) „Czigánybáró“ b) „Lili“ kettős — Püspöky, Kozma. 8. „Egy dalárda viszontagságai“ — Békessy, Kozma, Hegyessy, Rónai. (Szünet, mely alatt zene játszik.) 9. „Zsidónő“ opera nagy ária — Kozma Pista. 10. „János vitéz“-ből tündértáncz — Békessy Irmike. 11. Betyár dalok eredeti köztümben — Békessy Gyula. 12. Kuplék kettős — Hegyessy, Rónai. 13. „Remény“ keringő — Püspöky Rózsika. 14. Magyar egyveleg — Békessy, Kozma, Rónai, Hegyessy. 15. „Koldus gróf“ ének és táncz kettős — Békessy Irmike és Békessy Gyula. 16. „A magyar zene“ melodráma — Hegyessy és a zenekar. A hangverseny este 8 órakor kezdődik. Belépti: díj ülőhely 1 kor., állóhely 60 fill., karzat 40 fill. Jegyek kaphatók Földes Ede könyvkereskedésében és este 7 óráig helyszínein a pértárnál.

— **A marosujvári ev. ref. egyház** gróf Teleki Ádámné szül. Zeyk Ágnes, id. gróf Bethlen Sándor, gróf Teleki Ádám és Szabó Albert főgondnok védnöksége alatt 1906. évi augusztus hó 19-én templom-alapja javára a „Liget“ fedett helyiségeiben zártkörű táncszertélyt rendez.

— **Halálos verekedés.** Vasárnap éjjel Aranyospolyánban halálos kimenetelű verekedés történt. A magyar legények mulattak egyik leányos háznál, mikor egyszer csak az a hír érkezett, hogy az oláhok megtámadták a magyarokat. Erre az egész jelenlevő magyar legénység kivonult s a közöttük lévő Tar Sándor utolérvén egy oláh legényt, azt a szó szoros értelmében összeroncsolta, fejét össze-vissza törte s kaczorral a hasát is felmetszette. Az oláh legény ott helyben azonnal meghalt.

— **Lóhúsmészárszék.** Az általános közgazdasági pangásnak s a mészáros ipar hanyatlásának legélenkebb bizonyítéka, hogy a lóhúsmészárszék száma egyre szaporodik. A múlt héten Román-Resiczán nyitottak boltot a nyertő pecsenyének. És a szerb határzárlat még mindig tart. Ugyan miért és meddig?

— **Hires fejőstehén.** Valóságos, nem jelképes. A svejci Plantahofban hullott el egy tehén, mely 17 évre terjedő életében 60 ezer 433 liter tejet, tehát körülbelül 12 ezer korona jövedelmet szolgáltatott gazdájának.

— **Olcsóbb lesz a telefon.** A kereskedelemügyi minisztériumban serényen dolgoznak a telefon olcsóbbá tételére vonatkozó törvényjavaslaton. A javaslat október folyamán a képviselőház elé kerül.

— **Vonatrablás a főváros határában.** Szombaton délelőtt az az arizoniai izű hír terjedt el a fővárosban, hogy egy felfegyverkezett banda Rákos mellett megállásra kényszerített egy tehervonatot és azt a szó szoros értelmében kifosztotta. A hír ebben a formában nem felel meg a valóságnak. Az egész hírből csak annyi igaz, hogy a vonatot megállították, de miután átkutatták és nem találtak rá az Első Alföldi Cognacgyár r.-t. jéglikőr szállítmányára, bosszuságuknak hangos szavakban kifejezést adtak és az éj sötétjében szerte-széledtek. A jéglikőrt Kecskemétről külön vonaton szállították és az reggel 7 óra 15 perczkor sérterlen állapotban meg is érkezett a nyugoti pályaudvarra.

— **Rugalmas cipősarok.** A magyar feltalálók száma egygyel ismét szaporodott. Amint a hivatalos lapból olvassuk Himmel

Gyula takarékpénztári könyvelő marosujvári lakos, az általa feltalált rugalmas cipősarokra szabadalmat kapott.

— **Felvétel az orsz. m. kir. színművészeti akadémiába.** Az országos m. kir. színművészeti akadémián a beiratások az előkészítő osztályba szeptember hó 10, 11, 12-dikén, az akadémia I. és II. osztályába pedig szeptember hó 13-án tartatnak meg d. u. 3 órától kezdve. Az országos m. kir. színművészeti akadémiába való felvételhez megkivántatnak: a) Szinpadias, csinos alak. b) Tiszta kiejtésű, csengő hang. c) Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. d) Annyi műveltség és iskolai képzettségről való bizonyítvány, a mennyit e korban minden művelt ifjúról megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e) Szülői vagy gyámi megegyezés. A mely jelentkezővel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni. f) A jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi nevével irathatja be magát. g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy iskolai bizonyítvánnyal, vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláírásával mulhatlanul igazolandó. h) Minden ujonnan jelentkező az előkészítő osztályba csak próbaidőre vétetik fel; ennek leteltével újabb vizsgálatnak vettetik alá. A fölvetel tehát nem végleges a letelt próbaidő után a tehetségtelen vagy hanyag növendék elbocsáttatik. i) A belépő új növendék 2 korona beiratási díjat s 10 korona felvételi díjat, valamennyi növendék pedig 2 korona beiratási díjat azonkívül 60 korona tandíjat tartozik 2 részletben u. m. 30 koronát a felvételtkor és 30 koronát február 1-én előre fizetni. j) Minden fölvetett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az eléjük terjesztendő kötelezvenyt aláírni. Bővebb értesítést az intézet igazgatósága (Kerepesi-ut 21. szám II. em.) készségeggel ad.

— **Uj világitó szer.** Két jó barát a napokban, jó hangulatban bandukolt haza. Sötét volt. Korom sörét. Befellegzett az égen is, de nekik is. Hogy találjanak már most haza? Tanakodni kezdtek. Szóbol-szó, a szerényebb hangnemből ordítás lett. A két ittas jó barát alaposan összeveszett afölött, hogy mi módon kászolódjanak ki a siket és vak éjszakából. A hangos vita verekedéssé változott, s eleinte csak manzsetiroztak. De nini, egyerre csak világosság támad. — Ugyanis

az egyik barát úgy ütötte pofon a másikat, hogy ennek szikrát hánytak a szemei. Eme szikrák világitása mellett a két jó barát haza mehetett.

— **Gazdasági kiállítás Tordán.** A „Magyar Védő Egyesület“-nek ipari kiállításával egyidejűleg, azaz folyó évi október hó 1-6-ig a Torda-aranyosvármegyei Gazdasági Egyesület is mezőgazdasági kiállítást rendez. A kiállítás megyei jellegű lévén: gazdasági-, kerti-, szőlőszeti terményeket és állatokat csak Torda-Aranyos vármegye területén lakó gazdák és gazdálkodással foglalkozók állíthatnak ki; a gépek csoportjában azonban Magyarország egész területén lakó gépgyárosok versenyezhetnek. A kiállítás helye: Torda, a ligetben épülő fedett csarnok és környeke. esetleg a vármegyház nagyterme és udvara. A kiállítás védnökei: Gróf Bethlen Bálint főispán és dr. Betegh Miklós alispán.

— **Beteg szőlő megmentése.** Egy tököli szőlőgazda, Marth Károly körlevelet intézett a nagyobb szőlőgazdákhöz, ameyben tudatja velünk, hogy a száraz vagy zöld rothadás, a szőlő e két veszedelmes baja ellen megtalálta a feltétlenül hatásos orvosszert. A dolog igen egyszerű: fahamut vízzel péppé kell keverni és egy meszelőecsettel a tőkét, leveleket és a beteg gyümölcsöt sűrűn bepermetezni. A betegség három nap alatt elmúlik és a még tőkén levő termés megmenekül. Ha ezt az eljárást kora tavasszal alkalmazzák, a töke minden penészajtól meg lesz óva.

— **Nátha és köhögés** gyötrik ismét az emberiséget. A természet azonban nem hagyott tehetetlenül bennünket s többféle gyógyszert adott ezen betegségek ellen, melyek között a leghatásosabb és leggyorsabban segít a „Sirolin-Roche“. Ezen kellemes ízű, teljesen mérlegmentes szer megszünteti a náthát és köhögést, sőt súlyosabb természetű tüdőbajt is a legrövidebb időn belül emeli az étvágyat és indirekt uton a test-súlyt, s ott, hol a betegségnél láz mutatkozik, az, ezen szer rendszeres használata mellett, szintén elmúlik. Ennélfogva a „Sirolin-Roche“ különösen a jelen időszakban egy családnál se hiányozzék, hogy a kezdetleges tüdőhurutnál is használva, annak továbbterjedését megszüntesse. Ezen szer kapható minden gyógyszerárban.

SZERKESZTŐSÉG:

Dr. Garda Kálmán, Török Bertalan, Dr. Varró László.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugár részv. társ.

Zacherlin
nagyszerűen használ mint,
legbiztosabb rovarirtó.
Csakis üvegekben vásároljuk!

Nagyenyed: Bisztritsány Lajos, Cirner J. József, Fenichel Lázár, Fesztinger Á. Dávid, ifj. Lázár Károly, Winkler János, Fogyasztási szövetkezet. — **Abrudbánya:** Molnár Árpád, Skalongya József. — **Balázsfalva:** V. Popp, Schiessl Károly, Schuller Lajos, Sónberger Salamon, Naftali Vilmos, „Consum“ kereskedelmi r.-t. — **Gyulafehérvár:** Fingerhut Jakab, Fröhlich Gyula, Jakabfy Albert, ifj. Misselbacher J. B., Petri J. W., Schlesinger Testvérek. — **Marosujvár:** Filla Ede, Virág Tamás, Fesztinger Á. Dávid. 8-10

946/1906. végrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-ez. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1906. évi Sp. 535/3. sz. végzése következtében dr. Garda Kálmán ügyvéd által képviselt Harmath Miklós javára Meesér László és neje ellen 368 kor. 53 fillér s járulékaik erejéig 1906. évi június hó 21-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 774 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: 1 tehén, 200 véka esőtörökbuza, 1 varrógép és házi bútorként nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. bíróság 1906. évi V. 621/2 sz. végzése folytán 368 kor. 53 fillér tőkekövetelés, ennek 1906. évi január hó 1. napjától járó 5% kamatai, bíróság már megállapított költségei erejéig, Nagyenyeden a városháza előtt leendő eszközzésére 1906. augusztus 13-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-ez. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is, elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-ez. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Nagyenyeden, 1906. évi július hó 20. napján.

Gajzágó Simon,
kir. bír. végrehajtó

184 1-1

60-1906 közgy. sz.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi ev. ref. egyház képviselőtestületének f. évi 60 jkv. számú határozatából közzhírré teszem, miszerint a nagyenyedi ev. ref. egyház tulajdonát képező, a nagyenyedi 1083. számú telekjegyzőkönyvében A 2, 3. r. sz. alatt felvett Beke Mihály-féle 2654, 2625/1 hr. sz.

szőlő és kert

f. évi augusztus hó 22-ik napján d. u. 3 órakor a nagyenyedi ev. ref.

kántori lakáson megtartandó árverésen örök áron el fog adatni. Kikiáltási ár 1500 korona, bánatpénz a kikiáltási ár 10% a. A részletes árverési feltételek megtekinthetők nagytiszteletű Szilágyi Farkas ev. ref. lelkész ur irodáján

Nagyenyed, 1906. évi augusztus 6-án.

Gáspár János,
egyházközségi főgondnok.

182 2-2

Alsó-Fehérvármegye alispánjától.

Sz. 6390-1906. alisp.

Árlejtési hirdetmény.

Alsó-Fehér vármegye központi közigazgatási, árvaszéki, valamint a nagyenyedi járás főszolgabírói hivatalos helyiségek fűtésére 1906/7. téli időre szükségeltető 240 köbméter kemény, száraz

tűzifa

szállítását árlejtés útján kívánván biztosítani, felhivatnak mindazok, kik a tűzifát szállítani óhajtják, hogy ebbeli ajánlatukat **1906. szeptember hó 3-ig** 1 koronás belyeggel ellátott zárt ajánlatot hozzám nyujtsák be. Abban megirandó, hogy a szállítandó 240 kbm. kemény, száraz tűzifa mily nemű: hasáb bükk, hasáb bükk vegyes tölgygyel, hasáb tölgy, vagy hántott 8 czm. atmérőjű ugynevezett méterfa.

Az árak betűvel is megjelölendők.

Az ajánlatot fának **1906. november hó 15-ig** a vármegyei udvarára, méter ölbe rakva behordva kell lenni.

Nagyenyed, 1906. augusztus hó 6-án.

Szász József,
alispán.

183 1-2

BALLA BÉLA

első rangú előnyösen ismert friss hús- és finom hentesáru-különlegességek üzletében zsir szalonna nagyban és kicsinyben található.

HÚSÁRAK:

Marhahús 1 kg. 1.28, 1.36, 1.44 fill.

Borjuhús „ 1.12, 1.36, 1.44 fill.

Sertéshús „ 1.36, 1.60 fill.

Juhhús „ 96 fillér.

FIGYELMES ÉS HIÁNYTALAN KISZOLGÁLÁS.

8 64-105

As Orsz. Gazd. Munkás- és Családsegély-pénztár ajánlatuk jó indulatába. Jelenlegesen az az időszakra van a nagy hűvös. Biztosítsa családodt ezen segély-pénztárnál

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részv.-társaság Nagyenyed.

Dobozárugyár. Könyvnyomda. Litografiai és vonalzó műintézet.

Mindennemű **DOBOZÁRUT** (Cartonnage) u. m. egyszerű és hajlított dobozokat gyógyszerészek, cukrászok, kereskedők és gyárosok részére kisebb árucikkek jutányos és czélszerű csomagolására olcsó áron szállít.

Műveket, folyóiratokat, hírlapokat, körleveleket, képes árjegyzékeket, levélpapírokat, falragaszokat, meghívókat, s mindennemű kereskedelmi és ipari nyomtatványokat, postacsomagzímkeket, pecsétjegyeket, czímkeket, ragjelzéseket, porkapszulákat, papirzacskókat, kötőpapírokat és mindennemű gyógyszerészeti nyomtatványokat készít könyv- és könyvnyomdai, valamint dombornyomásban, olcsó árban, szép és izléses kiállításban.

Az ország legnagyobb barackfűzése.

Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár
 — KECSKEMÉTEN. —

Legfinomabb italkülönlegességei:

Barack Barack Barack
 pálinka. cognac. crème.

Tulipán-likör. Tulipán-cognac.

Radikal alixir.

Kecskeméti † gyomorkeserű.
 Kecskeméti 48-as likör.
 Kecskeméti menyecske likör.

➤ Mindenütt kapható! ➤

Vezérképviselő: SZIGETI SAMU, TORDA.

➤ Földéi állandóan üzemben. ➤

HIRDETÉSEKET

legjutányosabban vesz fel
 kiadóhivatalunk.

Csekély havi
részletfizetésre

ajánlunk

kitűnő szerkezetű

Grammofonokat és Fonográfokat, Hegedűket
 és egyéb vonóhangszereket,
Czimbalmokat, Cziterákat és Harmonikákat,
 valamint sok más hangszert.

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED

hangszerosztálya

— Budapest, VI., Andrássy-út 17. —

Gazdagon illusztrált hangszerárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár r.-t.

Alaptőke: 300.000 kor. Tartalékalap: 157.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire.

Vásárol és elad értékpapírokat.

Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett.

Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.

Váltókat az összeg nagysága szerint 5 $\frac{1}{2}$ %, 6%, 6 $\frac{1}{2}$ % mellett, kereskedelmi váltókat pedig 6% mellett számítol le.

Betétet 4 $\frac{1}{2}$ % kamattal mellett fogad el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9—12, d. u. 3—4 óráig.

19 63—104

NAGY JENŐ

szájpád nélküli műfog-spezialista

KOLOZSVÁRT, Wesselényi M.-u. 6. sz.

➤ *Készít szájpádnélküli természetűen szilárdan álló fogakat*
 16 koronáért. 60—104

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

113 29—50

Brassói Portland-Cement-

gyár, Brassóban. Nagyenyeden kapható Klemm Pál úrnál Szentkirály-utca 128. sz.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.